

Yttrandebegäran Per-Erik Lindvall, Georeality AB 2024.6.4

Finsk-svenska gränsälvscommissionens yttrande i samråd inför ansökan om bearbetningskoncession för del av Sarvistofyndigheten

Gränsälvscommissionen tackar för möjligheten att avge ett yttrande i frågan. GeoReality AB planerar att bedriva gruvbrytning i Pajala kommun och producera grafitkoncentrat. Utöver gruvbrytning omfattar den planerade verksamheten hantering och deponering av gråberg, transporter och vattenhantering.

Kommissionen noterar att verksamhetsområdet ligger inom Torne älvs avrinningsområde och ingår således inom det geografiska tillämpningsområdet för finsk-svenska gränsälvsöverenskommelsen (2010:897). I samrådsmaterialet beskrivs att länshållningsvatten och uppsamlat lakvatten kommer efter eventuell behandling släppas ut till Kaunisjoki alternativt längre nedströms till gränsälven Muonio älv. Gränsälvscommissionen uppmärksammar att detta kan innebära ytterligare kemikalisk påverkan på det känsliga älvsystemet Muonio- och Torne älvar, som är hem för Europas största vilda laxbestånd.

Det är väl känt att Äkäsjoki vattendrag, som befinner sig nedströms från verksamhetsområdet, är ett väldigt betydelsefullt reproduktionsområde för hotade havsöringen. Det är även känt att havsöringsbestånden i Torne älv ofta övervintrar i gränsälvens nedre delar. Gällande utsläpp till gränsälvsystemet under vintertid bör det särskilt uppmärksammas att då gäller lågflöde, vilket påverkar koncentrationerna av skadliga ämnen (ifall utsläppen är lika stora under hela året skulle koncentrationerna i praktiken förhöjas under vintern)

I gränsälvsöverenskommelsen noteras skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden som en sak som särskild vikt ska fästas vid (art. 2.2.d). Kommissionen kommenterar att livsförutsättningarna för t.ex. Torne älvs lax och havsöringsbestånd inte får försvagas via påverkan från industriell verksamhet.

Kommissionen lyfter att det är av allra största vikt att i ett tidigt skede bedöma kumulativ påverkan av samtliga gruvverksamheter som har påverkan på gränsälvsystemet. Särskilt bör kumulativ och kombinerad påverkansbedömning göras med avseende på Kaunis Iron AB:s järngruva och med tanke på bolagets utökning av verksamheten, där en ny flotationsprocess tagits i bruk i början av 2024.

Kommissionen lyfter att den planerade verksamhetens natur och närhet till gränsälven innebär att gränsöverskridande påverkan inte kan uteslutas. Med detta i åtanke vore det lämpligt att även Finland får ta del av samråd i enlighet med Esbo-konventionen (se art.15-22 i Gränsälvsöverenskommelsen, 2010:897).

Yttrandet har beretts av kommissionens vatten- och miljöingenjör Simja Lempinen. Kommissionen har godkänt yttrandet via e-post 28 juni 2024 och yttrandet har sparats i ACTA diarierhanteringssystem.

Finsk-svenska gränsälvscommissionen